

پیرامون

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

(نوع، مبانی و شرح الزامات قانون)

بیان
محمد علی تهرانی

مترجم
دکتر محمد سپهری

مصحح
محمد مقدس

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران، ۱۳۹۵

سروش‌نامه: تسخیری، محمدعلی، ۱۳۳۳-

عنوان قراردادی: ایران. قانون اساسی

عنوان و نام پدیدآور: پیرامون قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (توضیح مبانی و شرح الزامات قانون)
تألیف محمدعلی تسخیری؛ ترجمه محمد سپهری؛ تصحیح محمد مقدس.

مشخصات نشر: تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۵۴۴ ص.

شابک: 978-964-00-1845-3

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

موضوع: قانون اساسی - ایران.

شماره افزوده: سپهری، محمد، مترجم.

شماره افزوده: مقدس، محمد، مصحح.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ پ ۹ ۵ ت/۲۰۷۰ KMH

رده‌بندی بی: ۳۴۲/۵۵۰۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۸۵۲۷۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۰-۱۸۴۵-۳

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران: خیابان جمهوری اسلامی، میدان است. ن. صندوق پستی: ۱۱۳۶۵-۴۱۹۱

پیرامون قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

© حق چاپ: ۱۳۹۵، مؤسسه انتشارات امیرکبیر

نوبت چاپ: اول

مؤلف: محمدعلی تسخیری

مترجم: دکتر محمد سپهری

مصحح: محمد مقدس

طراح جلد: محمدرضا نبوی

حروف متن: میترا ۱۳

چاپ و صحافی: اسپید، تلفن: ۸۸۴۲۷۶۵۶

شمارگان: ۵۰۰

بها: ۲۸۰۰۰۰ ریال

تلفن مرکز فروش: ۰۲۱-۶۱۲۸

فروش اینترنتی: www.amirkabir.net

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به‌جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۱۷	پیشگفتار ناشر
۱۹	نخستین قانون اساسی دینیه
۲۵	مقدمه
۲۹	نمودهای تعادل در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۲۹	نکته اول
۲۹	الف. تعادل در تصور اسلامی از واقعیت‌ها
۳۲	ب. تعادل در برخورد با واقعیت‌ها
۳۳	ج. تعادل در عرصه‌های قانون‌گذاری اسلامی
۳۴	نکته دوم: خلاصه‌ای درباره قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۳۵	الف. تعادل میان قدرت دینی و انتخاب مردمی
۳۷	ب. تعادل در تفکیک و ارتباط قوای سه‌گانه
۳۸	ج. تعادل در نظارت متقابل میان نهادهای مختلف حاکمیت
۴۰	د. تعادل در اصالت و روزآمدی
۴۲	ه. تعادل میان تضمین حقوق فردی و تأمین حقوق اجتماعی
۴۵	و. تعادل در مصلحت ملی و مصلحت عالیه اسلام
۴۵	ز. تعادل میان تأثیر مقامات حکومتی و نهادهای مدنی در تصمیم‌گیری‌ها
۴۶	ح. تعادل میان وابستگی اسلامی و حقوق شهروندی
۴۹	مقدمه قانون اساسی
۵۷	فصل اول: اصول کلی
۵۷	اصل اول
۵۷	رابطه ایدئولوژی و جهان‌بینی
۶۰	اصل دوم
۶۱	مبانی جنبش
۶۲	عناصر جهان‌بینی اسلامی
۶۶	اصل سوم

۶۷	۱. اهداف دولت اسلامی.....
۷۱	ویژگی‌های دولت اسلامی.....
۷۳	اهداف و وظایف دولت اسلامی.....
۷۶	۲. اسلام و حکومت.....
۸۹	سکولاریسم غربی و پیامدهای آن بر جهان اسلام.....
۹۰	اسلام و سکولاریسم.....
۹۳	اسلام و حاکمیت.....
۹۵	نمونه‌ای افراطی از نوشته‌های سکولارها.....
۹۹	اسلام و سکولاریسم.....
۱۰۰	نقا گذرا.....
۱۰۹	۳. حقوق بشر.....
۱۱۰	الف. حقوق بشر: چگونگی تحولات در مفهوم آن.....
۱۱۰	رابطه دو مفهوم فلسفی و اجتماعی.....
۱۱۰	حق.....
۱۱۱	بشر (انسان).....
۱۱۲	حقوق ناشناخته در اندیشه اسلام.....
۱۱۳	ملاکهای تشخیص حقوق بشر.....
۱۱۵	گوشه‌ای از برخوردهای اسلامی - حقوقی.....
۱۱۷	متن اعلامیه جهانی حقوق بشر مصوب.....
۱۲۲	متن اعلامیه اسلامی حقوق بشر مصوب.....
۱۲۸	لیستی از مهم‌ترین حقوق در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۳۰	ب. مقایسه حقوق بشر در اسلام، اعلامیه جهانی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۳۳	مبانی اعلامیه حقوق بشر اسلامی.....
۱۳۵	مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۳۷	ب. حقوق بشر در دو اعلامیه جهانی و اسلامی.....
۱۳۷	موارد اشتراک.....
۱۳۹	موارد اختلاف.....
۱۴۴	موارد نقص در اعلامیه جهانی حقوق بشر.....
۱۴۵	اعلامیه اسلامی و قانون اساسی ایران.....
۱۴۵	ج. حقوق بشر در تئوری و عمل، از گذشته تا حال.....
۱۴۶	خلاصه.....
۱۴۷	اصل چهارم.....
۱۴۷	اسلام، روح و مبنای قانون اساسی.....
۱۴۸	اسلام در هر اصل.....
۱۵۱	اصل پنجم.....
۱۵۱	کارهای حکومتی و نقش آن در تحقق مسئولیت‌های دولت اسلامی.....

۱۵۱	 مقدمه
۱۵۳	 ۱. اقسام حکم
۱۵۵	 احکام حکومتی
۱۵۶	 حکم اولی و حکم حکومتی
۱۵۷	 حکم حکومتی و حکم ثانوی
۱۵۷	 ۲. مشروعیت حکم حکومتی
۱۵۷	 الف. قرآن کریم
۱۵۸	 ب. سنت شریف
۱۶۱	 اوامر شرعی و ولایت: معیار تشخیص
۱۶۲	 ج. اجماع
۱۶۲	 د. طبیعت سرمد اسلامی و دلیل عقل
۱۶۳	 ۳. مسئولیت‌های دولت اسلامی و ملاک‌های حکم ولایتی
۱۶۷	 نمونه‌هایی از نشانگرهای کلمات
۱۶۷	 الف. نظام حکومت ولایتی
۱۶۹	 ب. نظام اقتصادی
۱۶۹	 ج. نظام اجتماعی
۱۶۹	 د. نظام روابط بین‌الملل
۱۷۱	 ۴. امکانات تشریعی حاکم شرع
۱۷۱	 دفع یک شبهه
۱۷۲	 الف. گستره مباح
۱۷۵	 ب. گستره الزامی
۱۷۸	 ولی امر و انتخاب فتوای مناسب
۱۸۰	 ۵. امکانات و دیگر عوامل مساعد در تحقق مسئولیت‌های حکومت اسلامی
۱۸۱	 الف. طبیعت تشریع اسلامی
۱۸۱	 ب. زمینه مساعد برای تشکیل نظام اسلامی
۱۸۲	 ج. واگذاری کار پیاده‌سازی اسلام به حاکم
۱۸۳	 د. امکانات مالی گسترده
۱۸۳	 ولایت فقیه
۱۸۷	 ادله ولایت فقیه
۱۸۹	 ولایت فقیه از دیدگاه اهل سنت
۱۹۱	 ولایت فقیه از راه شرط فقاها در حاکم
۱۹۴	 ولایت فقیه و متون
۱۹۶	 ولایت فقیه و دلیل عقلی
۱۹۸	 نتیجه بحث
۱۹۸	 شرایط ولی فقیه
۱۹۹	 گستره ولایت

۲۰۱	ولایت فردی یا عمومی؟
۲۰۳	اصل ششم
۲۰۳	اصل هفتم
۲۰۳	شورا در اسلام
۲۰۴	۱. نظام شورا
۲۰۴	نظام شورا چیست؟
۲۰۵	پیشینه نظام شورا
۲۰۵	مشاوران چه کسانی هستند؟
۲۰۷	روش انتخاب امام
۲۰۸	شروط حاکم
۲۰۸	ادله شورا
۲۱۲	وجود مسوت امام
۲۱۳	آیا شورا الزامی است؟
۲۱۴	موضوعات شورا
۲۱۴	صاحب قدرت، اما یا امت
۲۱۵	عزل خلیفه
۲۱۶	چند نکته درباره نظام شورا
۲۲۴	دیدگاه برخی مفسران و اندیشمندان
۲۳۱	۲. شورا در سایه ولایت فقیه
۲۳۲	شورا در قانون اساسی
۲۳۲	شیوه حکومت در اسلام
۲۳۴	ولایت فقیه عادل
۲۳۴	اصول قانون اساسی درباره شورا
۲۳۵	اصل هشتم
۲۳۵	امر به معروف و نهی از منکر از ویژگی‌های امت اسلامی
۲۳۷	اصل نهم
۲۳۷	آزادی، استقلال و تمامیت ارضی
۲۳۹	اصل دهم
۲۳۹	خانواده سنگ بنای نظریه اجتماعی اسلام
۲۴۰	اصل یازدهم
۲۴۰	وحدت اسلامی و تعامل بین‌المللی
۲۴۰	بحث اول: رابطه متقابل اسلام و امت
۲۴۱	الف. ارتباط متقابل جهان هستی از دیدگاه اسلام
۲۴۱	۱. رابطه هستی و خداوند
۲۴۲	۲. رابطه متقابل غیب و شهود
۲۴۳	۳. ارتباط مخلوقات با یکدیگر

۲۴۴.....	۴. ارتباط متقابل افراد بشر.....
۲۴۵.....	ب. روابط افراد با یکدیگر.....
۲۴۶.....	ج. پیوندهای نظام‌های اسلامی.....
۲۴۷.....	د. ارتباط متقابل بخش‌های مختلف امت اسلامی.....
۲۴۸.....	۱. ارتباط عاطفی.....
۲۴۸.....	۲. ارتباط معیاری.....
۲۴۹.....	۳. ارتباط عبادی.....
۲۵۰.....	۴. پیوند از راه حقوق مشترک.....
۲۵۱.....	۵. ارتباط اقتصادی.....
۲۵۱.....	۶. ارتباط مسؤولیت متقابل اجرای احکام الهی.....
۲۵۳.....	اسلام و تربیت جهانی.....
۲۵۶.....	تقسیم‌بندی‌های چهارجانبه.....
۲۵۶.....	بحث دوم: عناصر مهم در رابطه با دیگران.....
۲۵۷.....	الف. کوشش برای ابتلا به امت.....
۲۵۷.....	ب. اصول‌گرایی در تعامل.....
۲۵۸.....	ج. نفی سبیل.....
۲۵۹.....	د. آگاهی قبل از هر گام دیگر.....
۲۶۲.....	ه. عدالت در تعامل.....
۲۶۳.....	و. اصل تألیف قلوب.....
۲۶۴.....	ز. احترام به پیمان‌ها و معاهدات بین‌المللی.....
۲۶۵.....	ح. معامله به مثل.....
۲۶۷.....	ط. جهاد.....
۲۶۷.....	همگام با قانون اساسی جمهوری اسلامی.....
۲۷۰.....	اصل دوازدهم.....
۲۷۷.....	اصل سیزدهم.....
۲۷۷.....	اصل چهاردهم.....
۲۷۹.....	فصل دوم: زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور.....
۲۷۹.....	اصل پانزدهم.....
۲۷۹.....	اصل شانزدهم.....
۲۸۰.....	اصل هفدهم.....
۲۸۰.....	اصل هجدهم.....
۲۸۱.....	فصل سوم: حقوق ملت.....
۲۸۱.....	اصل نوزدهم.....
۲۸۲.....	اصل بیستم.....
۲۸۳.....	اصل بیست و یکم.....
۲۸۴.....	همسنگی در حقوق و وظایف زن در پرتو "منشور حقوق بشر اسلامی".....

۲۸۸.....	حقوق مرد بر زن.....
۲۸۹.....	حقوق زن.....
۲۸۹.....	وظایف مشترک زن و شوهر.....
۳۰۲.....	زن و نقش او با در نظر گرفتن ویژگی‌های وی.....
۳۱۲.....	اصل بیست و دوم.....
۳۱۲.....	اصل بیست و سوم.....
۳۱۳.....	"حکم ارتداد" و میزان همسویی آن با آزادی عقیده.....
۳۲۲.....	اصل بیست و چهارم.....
۳۲۲.....	آزادی بیان آنگونه که وجدان می‌گوید و اسلام می‌پسندد.....
۳۳۵.....	آزادی‌های دینی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۳۴۰.....	اصل بیست و پنجم.....
۳۴۰.....	اصل بیست و ششم.....
۳۴۰.....	اصل بیست و هفتم.....
۳۴۱.....	اصل بیست و نهم.....
۳۴۲.....	بحث نخست: حقوق و امتدادهای اسلام.....
۳۴۲.....	مبحث نخست: سالمندی، مسنیت و لغت.....
۳۴۸.....	مبحث دوم: سالخوردگی و احکام شرعی.....
۳۵۱.....	مبحث سوم: حقوق سالخورده‌گان.....
۳۶۳.....	بحث دوم: "تأمین اجتماعی" از دیدگاه امام علی (علیه‌السلام).....
۳۷۴.....	اصل سی‌ام.....
۳۷۴.....	اصل سی و یکم.....
۳۷۴.....	اصل سی و دوم.....
۳۷۵.....	اصل سی و سوم.....
۳۷۵.....	اصل سی و چهارم.....
۳۷۶.....	اصل سی و پنجم.....
۳۷۶.....	اصل سی و ششم.....
۳۷۶.....	اصل سی و هفتم.....
۳۷۶.....	اصل سی و هشتم.....
۳۷۷.....	اصل سی و نهم.....
۳۷۷.....	اصل چهارم.....
۳۷۷.....	اصل چهل و یکم.....
۳۷۷.....	اصل چهل و دوم.....
۳۷۹.....	فصل چهارم: اقتصاد و امور مالی.....
۳۷۹.....	پیش درآمد.....
۳۷۹.....	بحث نخست - اقتصاد اسلامی: شالوده‌ها و زمینه‌های عقیدتی - تشریعی.....

۳۸۲.....	(۱) نمودهای اصلی اقتصاد اسلامی.....
۳۸۵.....	(۲) زمینه مناسبی که اسلام برای نظام اقتصادی خود فراهم می‌آورد.....
۳۸۷.....	(۳) رابطه نیرومند نظام اقتصادی با دیگر نظامات اسلامی.....
۳۹۰.....	(۴) انعطاف‌پذیری اقتصاد اسلامی.....
۳۹۳.....	بحث دوم: وظایف عمومی دولت در عرصه اقتصاد.....
۳۹۹.....	وظایف دولت در عرصه درآمد فردی.....
۴۰۲.....	وظایف دولت در گستره سطح زندگی.....
۴۰۶.....	اصل چهل و سوم.....
۴۰۸.....	اصل چهل و چهارم.....
۴۱۰.....	اصل چهل و پنجم.....
۴۱۱.....	اصل چهل و ششم.....
۴۱۱.....	اصل چهل و هفتم.....
۴۱۲.....	اصل چهل و هشتم.....
۴۱۲.....	اصل چهل و نهم.....
۴۱۳.....	اصل پنجاهم.....
۴۱۳.....	ارزش‌ها، مفاهیم و قواعد اسلامی مؤثر در حفظ محیط زیست.....
۴۱۸.....	ابزارهای اسلام برای گسترش تولید.....
۴۱۸.....	الف - ابزارهای فکری.....
۴۱۸.....	ب - ابزارهای تشریعی؛ چند نمونه از احکام اسلام و تفسیر این باره.....
۴۲۰.....	ج - سیاستهای توسعه‌ای.....
۴۲۳.....	اصول کلی اسلام، حامی محیط زیست.....
۴۲۶.....	اصل پنجاه و یکم.....
۴۲۶.....	اصل پنجاه و دوم.....
۴۲۶.....	اصل پنجاه و سوم.....
۴۲۶.....	اصل پنجاه و چهارم.....
۴۲۶.....	اصل پنجاه و پنجم.....
۴۲۹.....	فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن.....
۴۲۹.....	اصل پنجاه و ششم.....
۴۳۰.....	اصل پنجاه و هفتم.....
۴۳۲.....	اصل پنجاه و هشتم.....
۴۳۲.....	اصل پنجاه و نهم.....
۴۳۳.....	اصل شصتم.....
۴۳۳.....	اصل شصت و یکم.....
۴۳۵.....	فصل ششم: قوه مقننه.....
۴۳۵.....	مبحث اول. مجلس شورای اسلامی.....
۴۳۵.....	اصل شصت و دوم.....

۴۳۵.....	اصل شصت و سوم.....
۴۳۵.....	اصل شصت و چهارم.....
۴۳۶.....	اصل شصت و پنجم.....
۴۳۶.....	اصل شصت و ششم.....
۴۳۶.....	اصل شصت و هفتم.....
۴۳۷.....	اصل شصت و هشتم.....
۴۳۷.....	اصل شصت و نهم.....
۴۳۸.....	اصل هفتادم.....
۴۳۸.....	بحث دوم، اختیارات و صلاحیت‌های مجلس شورای اسلامی.....
۴۳۸.....	اصل هفتاد و یکم.....
۴۳۸.....	اصل هفتاد و دوم.....
۴۳۹.....	اصل هفتاد و سوم.....
۴۳۹.....	اصل هفتاد و چهارم.....
۴۳۹.....	اصل هفتاد و پنجم.....
۴۴۰.....	اصل هفتاد و ششم.....
۴۴۰.....	اصل هفتاد و هفتم.....
۴۴۰.....	اصل هفتاد و هشتم.....
۴۴۰.....	اصل هفتاد و نهم.....
۴۴۱.....	اصل هشتادم.....
۴۴۱.....	اصل هشتاد و یکم.....
۴۴۱.....	اصل هشتاد و دوم.....
۴۴۲.....	اصل هشتاد و سوم.....
۴۴۲.....	اصل هشتاد و چهارم.....
۴۴۲.....	اصل هشتاد و پنجم.....
۴۴۳.....	اصل هشتاد و ششم.....
۴۴۳.....	اصل هشتاد و هفتم.....
۴۴۳.....	اصل هشتاد و هشتم.....
۴۴۴.....	اصل هشتاد و نهم.....
۴۴۴.....	اصل نودم.....
۴۴۵.....	اصل نود و یکم.....
۴۴۶.....	اصل نود و دوم.....
۴۴۶.....	اصل نود و سوم.....
۴۴۷.....	اصل نود و چهارم.....
۴۴۷.....	اصل نود و پنجم.....
۴۴۷.....	اصل نود و ششم.....
۴۴۷.....	اصل نود و هفتم.....

۴۴۸.....	اصل نود و هشتم
۴۴۸.....	اصل نود و نهم
۴۴۹.....	فصل هفتم: شوراها
۴۴۹.....	اصل یکصد
۴۴۹.....	اصل یکصد و یکم
۴۵۰.....	اصل یکصد و دوم
۴۵۰.....	اصل یکصد و سوم
۴۵۰.....	اصل یکصد و چهارم
۴۵۰.....	اصل یکصد و پنجم
۴۵۱.....	اصل یکصد و ششم
۴۵۳.....	فصل هشتم: غیرت یا شورای رهبری
۴۵۳.....	اصل یکصد و هفتم
۴۵۶.....	اصل یکصد و هشتم
۴۵۶.....	اصل یکصد و نهم
۴۵۷.....	اصل یکصد و دهم
۴۵۸.....	اصل یکصد و یازدهم
۴۵۹.....	اصل یکصد و دوازدهم
۴۶۱.....	فصل نهم: قوه مجریه
۴۶۱.....	مبحث اول: ریاست جمهوری و وزرا
۴۶۱.....	اصل یکصد و سیزدهم
۴۶۲.....	اصل یکصد و چهاردهم
۴۶۲.....	اصل یکصد و پانزدهم
۴۶۲.....	اصل یکصد و شانزدهم
۴۶۳.....	اصل یکصد و هفدهم
۴۶۳.....	اصل یکصد و هجدهم
۴۶۳.....	اصل یکصد و نوزدهم
۴۶۳.....	اصل یکصد و بیستم
۴۶۴.....	اصل یکصد و بیست و یکم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و دوم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و سوم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و چهارم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و پنجم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و ششم
۴۶۵.....	اصل یکصد و بیست و هفتم
۴۶۶.....	اصل یکصد و بیست و هشتم
۴۶۶.....	اصل یکصد و بیست و نهم

۴۶۶	اصل یکصد و سی‌ام
۴۶۶	اصل یکصد و سی و یکم
۴۶۶	اصل یکصد و سی و دوم
۴۶۷	اصل یکصد و سی و سوم
۴۶۷	اصل یکصد و سی و چهارم
۴۶۸	اصل یکصد و سی و پنجم
۴۶۸	اصل یکصد و سی و ششم
۴۶۸	اصل یکصد و سی و هفتم
۴۶۹	اصل یکصد و سی و هشتم
۴۷۰	اصل یکصد و سی و نهم
۴۷۰	اصل یکصد و چهل
۴۷۰	اصل یکصد و چهل و یکم
۴۷۱	اصل یکصد و چهل و دوم
۴۷۱	مبحث دوم: ارتقاء سزای پاسداران انقلاب اسلامی
۴۷۱	اصل یکصد و چهل و سوم
۴۷۱	اصل یکصد و چهل و چهارم
۴۷۱	اصل یکصد و چهل و پنجم
۴۷۲	اصل یکصد و چهل و ششم
۴۷۲	اصل یکصد و چهل و هفتم
۴۷۲	اصل یکصد و چهل و هشتم
۴۷۲	اصل یکصد و چهل و نهم
۴۷۳	اصل یکصد و پنجاه
۴۷۳	اصل یکصد و پنجاه و یکم
۴۷۵	فصل دهم: سیاست خارجی
۴۷۵	اصل یکصد و پنجاه و دوم
۴۷۶	اصل یکصد و پنجاه و سوم
۴۷۶	اصل یکصد و پنجاه و چهارم
۴۷۷	اصل یکصد و پنجاه و پنجم
۴۷۹	فصل یازدهم: قوه قضائیه
۴۷۹	اصل یکصد و پنجاه و ششم
۴۷۹	اصل یکصد و پنجاه و هفتم
۴۸۰	اصل یکصد و پنجاه و هشتم
۴۸۰	اصل یکصد و پنجاه و نهم
۴۸۰	اصل یکصد و شصت
۴۸۱	اصل یکصد و شصت و یکم
۴۸۱	اصل یکصد و شصت و دوم

۴۸۱	اصل یکصد و شصت و سوم
۴۸۱	اصل یکصد و شصت و چهارم
۴۸۲	اصل یکصد و شصت و پنجم
۴۸۲	اصل یکصد و شصت و ششم
۴۸۲	اصل یکصد و شصت و هفتم
۴۸۲	اصل یکصد و شصت و هشتم
۴۸۳	اصل یکصد و شصت و نهم
۴۸۳	اصل یکصد و هفتادم
۴۸۳	اصل یکصد و نتاد و یکم
۴۸۴	اصل یکصد و نتاد و دوم
۴۸۴	اصل یکصد و نتاد و سوم
۴۸۴	اصل یکصد و هفتاد و چهارم
۴۸۵	نگاهی به نظام کیفری اسلام
۴۸۵	خلاصه‌ای از مجازات‌های اسلامی
۴۸۵	اقسام جرایم
۴۸۷	عناصر عمومی جرم
۴۸۷	مجازات
۴۸۷	اقسام مجازات
۴۹۰	نظام کیفری، سازگار با زندگی بشری
۴۹۳	جبرگرایی: مشوق انواع جرم
۴۹۹	رابطه حقوق جزا با سایر بخش‌های اسلامی
۵۰۱	تأثیر تصورات و عواطف در تعیین نوع مجازات
۵۰۳	اهداف اخلاقی در مجازات مجرمان در اسلام
۵۰۵	قصد قربت و نقش آن در برخی مجازات‌ها
۵۰۶	دیدگاه شریعت اسلامی درباره مجازات
۵۱۰	منطقه فراغ در حقوق جزا
۵۱۲	تدابیر احتیاطی اسلام در اثبات جرم
۵۱۴	دستاوردهای باشکوه اجرای قانون مجازات اسلامی
۵۱۵	عموب اساسی در قوانین وضعی
۵۱۵	الف. تعطیل
۵۱۶	ب. زندان، مجازات عمومی
۵۲۱	راه حل اسلامی
۵۲۲	"زندان" در قرآن و سنت
۵۲۵	حقوق زندانیان
۵۲۹	بزرگنمایی نظری جرم و آثار وضعی آن
۵۳۰	الف. آیات قرآنی

- ۵۳۱..... ب. روایات
- ۵۳۳..... اشکالات وارد بر نظام حقوق جزای اسلامی و پاسخ آنها
- ۵۳۹..... فصل دوازدهم: صدا و سیما
- ۵۳۹..... اصل یکصد و هفتاد و پنجم
- ۵۴۱..... فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی
- ۵۴۱..... اصل یکصد و هفتاد و ششم
- ۵۴۳..... فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی
- ۵۴۳..... اصل یکصد و هفتاد و هفتم

www.ketab.ir

پیشگفتار ناشر

بی تردید یکی از اساسی‌ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران، قانون اساسی موقی آن است که در نخستین سال روزی انقلاب، خبرگان منتخب ملت آن را تدوین و به تصویب اکثریت مردم رساندند. در حقیقت قانون اساسی هر کشور بیانگر جهان‌بینی و ایدئولوژی حاکم بر آن کشور است و به تعبیر دیگر، مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه است. چنان که در مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تأکید شده، این قانون بر اساس اصول و ضوابط اسلامی و انعکاس خواست قلبی امت تدوین شده است. ماهیت انقلاب اسلامی ایران و روند مبارزه مردم مسلمان از ابتدا تا پیروزی که در شعارهای فاطمه زکونیده همه قشرهای مردم تبلور یافت، این خواست اساسی را مشخص کرده است.

قانون اساسی ایران که پس از یک دوره ده ساله اجرا، به فرمان رهبر انقلاب اسلامی در سال ۱۳۶۸ برای نخستین بار مورد بازنگری قرار گرفت، از یک مقدمه و چهارده فصل مشتمل بر یکصد و هفتاد و هفت اصل تشکیل شده است. در مقدمه پس از مروری اجمالی بر ماهیت انقلاب امام خمینی (ره) و مقاومت پیروزمندانه ملت در پیروی از رهبری روحانیت مبارز، به بحث درباره حکومت اسلامی می‌پردازد و آن را ثمره نهضت اسلامی امت به رهبری امام خمینی (ره)، و نتایج آن بیش از شصت هزار شهید و صد هزار زخمی و معلول می‌داند. شیوه حکومت در اسلام، نظریه ولایت فقیه، نقش ابزاری اقتصاد در تحقق اهداف مکتب، زن، ارتش مکتبی و قضا در قانون اساسی، قوه مجریه، و وسایل ارتباط جمعی از دیگر مباحثی است که مورد اشاره قرار گرفته است. با این حال، بررسی مبانی نظری قانون اساسی، و شرح و تفسیر اصول آن بر پایه همین اصول، ضرورتی است انکار ناپذیر که می‌بایست فارغ از جنجال‌های سیاسی و در فضایی به دور از تنش و درگیری‌های جناحی مورد مطالعه و کنکاش قرار گیرد. متأسفانه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از این جنبه کمتر مورد مطالعه و تبادل نظر و بررسی‌های کارشناسانه اندیشمندان و صاحب‌نظران قرار گرفته است.

پژوهش حاضر تلاشی است مبارک و ثمربخش که به فهم عمیق و تبیین دقیق مبانی نظری و پستوانه‌های عقیدتی و ارزشی قانون اساسی و شناخت ریشه‌های فکری و مبانی مکتبی آن پرداخته است. اندیشمند فرزانه حضرت آیت الله محمد علی تسخیری با بینش عمیق فلسفی و اصولی و با ادراک ضرورت تفسیر و شرح قانون اساسی جمهوری اسلامی خصوصاً اصول کلی آن، به رغم گرفتاری‌های فراوان علمی و اجرایی، با استناد به کتاب و سنت و مطالعه تطبیقی مبانی اندیشه در دو مکتب اساسی اسلامی - شیعه و سنی - و در مواردی نیز با بررسی مقایسه‌ای با قانون اساسی فرانسه و بررسی اندیشه‌های سکولار، اثری ارزشمند و ماندگار پدید آورده است.

مسلماً است که مطالعه این کتاب می‌تواند پاسخی روشن به شبهات عمده مخالفان حکومت اسلامی باشد. به استادان و دانشجویان رشته‌های حقوق و علوم سیاسی و دیگر پژوهشگران این عرصه که تا به فهم درستی از مبانی اندیشه سیاسی در اسلام، و ریشه‌های عقیدتی قانون اساسی جمهوری اسلامی دست یابند.

دوازدهم بهمن هشتاد و پنج